

Social differentials in health among lone mothers in different policy contexts. Financial difficulties and employment status in relation to health

Sara Fritzell

PhD., Karolinska Institutet, Institutionen för folkhälsovetenskap. E-post: sara.fritzell@ki.se.

Syftet med avhandlingen är att öka kunskapen om hur samhällsfaktorer påverkar ensamstående mödrars hälsa i olika välfärds-kontexter, genom att studera ekonomiska problem och arbetsmarknadsställning i relation till hälsa. En nyckelfråga är sociala skillnader bland de ensamstående mödrarna.

Majoriteten av studierna baserades på nationella undersökningar från Sverige. Undersökningen om Levnadsförhållanden (ULF) användes i Studie I-II med data från åren 1979-1998 respektive 1983-2001. Tillsammans med ULF användes motsvarande data för England och Italien i Studie III (åren 2000-2005). I Studie II användes dessutom registerdata från hälsoregister med allvarlig sjuklighet och dödlighet. Dessa analyserades med multivariabla regressionsmetoder. Studie IV var kvalitativ och byggde på fokusgruppsdiskussioner med 15 deltagare.

Studie I visade att ekonomiska problem bidrar till den överrisk av sämre hälsa vi finner bland ensamstående mödrar. Ensamstående mödrar utan anställning hade särskilt dålig hälsa.

Studie II analyserade huruvida samhällsförändringarna under 1990-talet hade negativ inverkan på ensamstående mödrars hälsa. Trots ökning av självskattad ohälsa och exponering för hälsorisker fann vi varken ökade skillnader i självskattad hälsa, inläggning på sjukhus eller dödlighet mellan ensamstående och gifta/sammanboende mödrar.

I Studie III analyserades sambandet mellan ohälsa och att inte ha anställning i länder med olika familjepolicy (England, Italien och Sverige). I alla länder återfanns synergieffekter som visade att det är relativt värre för hälsan att vara ensamstående och inte ha anställning, jämfört med om vi skulle ha adderat riskerna för dessa.

I Studie IV analyserades erfarenheter och strategier i vardagslivet för ensamstående mödrar med ekonomiska problem. Stress och oro sprungen ur ekonomiska svårigheter genomsyrade alla aspekter av livet. Det skapade hälsobesvär och bidrog till social exkludering. Att förbättra möjligheterna att kombinera ensamstående föräldraskap och arbete skulle förbättra hälsan i denna grupp. Likaså att tillgodose tillräckliga ekonomiska förhållanden för ensamstående mödrar utan anställning.